

Американските българи

Започваме поредица от материали за българските емигранти в САЩ. Тя ще включва и съдби на хора, неизвестни до този момент на нашата общественост поради откритите им „антикомунистически“ позиции. Обединяващият елемент е патриотичното самосъзнание на представените личности, подтиквало ги да работят за доброто име на България по света.

Македония е географски топоним в България

Д-р ИВАН ГАДЖЕВ, основател и директор на Македоно-българския научен институт „Св. Климент Охридски“ в Детройт

– Какво означава за Вас думата „македонец“?

– Няколко неща. За истинските, честни хора, родени в тази географска област на България, тя има същото значение като „тракиец“ за българите, родени в съответната географска част на България. Македония за мен е един топоним, една географска област, която се намира по-на юг в сравнение със северната част на България.

Ако става дума за „македонска нация“, това за мен е един политически ход на сръбските политици с цел приобщаване на една географска област, която е била необходима на сръбите. Всичко това е опит за създаване на изкуствена преграда между българите, живеещи в България, и тези във Вардарска и Егейска Македония.

Ако говорим за „македонския език“, това е един коктейл от български думи, диалекти от географската област Македония и в по-голямата си част сърбизми.

– Как протекоха годините Ви в България преди емиграция?

– За съжаление, трябва да кажа, че за мен България бе повече мащеха, отколкото майка. Баща ми, заради активното му участие в македонското освободително движение в защита на националните интереси на България, бе убит на 5 октомври 1944 година от комунистите без съд и присъда заедно с тридесет и девет други български националисти.

Аз станах ветеринарен лекар против моето желание. Тази професия бе необходима на комунистическата власт, която не се съобразяваше с моите изисквания и моите способности. Само едно не успяха комунистите – да направят от моя род врагове на България.

Преди години се опитах да се обърна до Политбюро с молба да бъде ревизирано делото на баща ми. След разговор по-късно с тогавашния първи секретар на Окръжния комитет на БКП Кръстю Тричков разбрах, че бъдеще за мен в границите на Народна република България няма. Затова и избягах. През Гърция стигнах до Съединените щати. За мой късмет в района на Детройт срещнах много съратници на моя невинно убит баща, които ми помогнаха в първите години на емиграция.

– Как се възприемат българските емигранти в Съединените щати?

– Болшинството от тях се ползват с много голямо уважение в Северна Америка заради естествената им упоритост да преодоляват всички пречки, които съпътстват първите три години в емиграция. Българите в Детройт са известни със своята упоритост, честност, привързаност към семействата си и гордост от българския си произход.

– Имате ли лична рецепта за успех в Америка.

– Обичай старата си родина. Опитай се да обичаш и новата родина. Не се бой от трудности. Не се предавай. Имай амбиция. Имай план в живота и отдавай всичките си сили за изпълнението на този план!

– Как създадохте Вашия институт?

– Причините са в любовта ми към родината, която бях принуден да изгубя. А конкретният повод за откриването на института бе навремето възмущението ми от една поредна фалшификация, изготвена в кухнята на стопанските псевдоисторици. Става дума за една книга, издадена в Канада, за историята на македонската емиграция

в Северна Америка. Познавам много добре историята на българската емиграция в Америка. Авторите на този труд просто бяха заменили имената „българско“, „български“, с „македонско“, „македонски“. Единственият начин да се даде научен отговор, да се опровергаят всички тези тенденциозни фалшификации бе да се събере материал, който достоверно да предпази понататък от всякакво фалшифициране истинската история на българската емиграция в Северна Америка.

Още преди години започнах да събирам оригинални материали не само за емиграцията в Америка, но и по всички детайли, свързани с несполуките на България в отстояването на нейните интереси в Македония. За рождена дата на института смятам 5 октомври 1976 година след поредния конгрес на Македонската патриотична организация. Оттогава датира активното ми събиране на материали от частни колекции, записване на спомени на хора от най-старата емиграция, закупуване на снимки, архивни материали, книги, периодичен печат.

С гордост мога да заявя, че притежавам може би най-ценната колекция от материали за историята и настоящето на българската емиграция в Америка. Един ден искам всичко да бъде на България.

Разговора води

Владимир Танев